

Omvårdnadsnämndens Mål- och resursplan år 2020 till 2023

Upprättad: 2019-11-27

Diarienummer/Beslut: 2019-00059

Kommunkoncernens övergripande syfte

I Söderhamn skapar vi förutsättningar för framtidstro, livskvalitet och engagemang

Nämndens syfte

[Ge kunden stöd för att klara sig själv, uppnå livskvalitet och trygghet i livets skeenden.]

Uppföljning:

[Brukarnöjdhet i hemtjänst, brukarnöjdhet i vård- och omsorgsboenden, brukarnöjdhet i funktionshindersomsorg (Socialstyrelsens årliga brukarundersökningar).]

Sammanfattning

Tabell volymer (per den 31 december)	2019	2020	2021	2022	2023
Antal invånare 80 år och äldre.					
Antal personer som får hemtjänstinsatser.					
Andel personer med hemtjänst, service eller omvårdnad, av privat utförare (LOV).					
Antal platser i vård- och omsorgsboende.					
Antal platser i bostäder med särskilt stöd inom funktionshindersomsorg.					

Framåtblick och förväntade händelser 2020 – 2023

[Andelen äldre äldre ökar och därmed behov och efterfrågan på äldreomsorgsinsatser. Idag är 1 795 (7 %) av kommunens invånare 80 år och äldre. En framskrivning på fem år visar att andelen kommer att öka till 8,1 procent.

Lagkrav och andra nationella krav på äldreomsorgsverksamhet ökar, bl. a. avseende bemanning, dokumentation och uppföljning. Nya krav, metoder, arbetssätt mm. ställer stora krav på kompetensutveckling, vilket är kostnadskrävande då vikarier behövs för att omvårdnadspersonal ska kunna delta i utbildning.

Kompetensförsörjning inom vård och omsorg framåt är en stor utmaning i hela riket. Andelen invånare i arbetsför ålder minskar. Det ställer krav på åtgärder för att attrahera personer att vilja utbilda sig och arbeta inom vård och omsorg. Nämnden arbetar med åtgärder för ökad anställningsbarhet och språkstöd till utlandsfödda anställda.

Sjukfrånvaro bland personal som arbetar inom vård och omsorg är hög, såväl i Söderhamn som i riket.

Vårdtyngden ökar inom äldreomsorg, p g a fler äldre och att mer sjukvård bedrivs i hemmet.

För att stärka det friska och så långt möjligt bevara självständighet och integritet behöver nämnden fortsätta arbeta mer förebyggande. Öka kunskaperna om förebyggande/rehabiliterande förhållningssätt, utveckla användandet av välfärdsteknik och hitta nya arbetssätt som stödjer förebyggande arbete. Ett sådant arbete genererar kostnader men medför på sikt kostnadsdämpning och att resurser fördelas till kunder som har störst behov.

4 358 personer 65 år och äldre i kommunen bor i småhus. 766 av dessa är 80 år och äldre. Det behöver omgående tillskapas trygghetsboende, fler seniorboenden eller andra lämpliga bostäder för äldre i kommunens ordinära boenden. Att det råder brist på lämpliga bostäder för äldre i ordinärt boende påverkar nämndens och kommunens ekonomi. Relativt ofta söker äldre personer plats i vård- och omsorgsboende beroende av att nuvarande bostad är olämplig, inte p g a omvårdnadsbehovets omfattning. Faxeholmen AB hade i augusti 2019 85 lägenheter i seniorboende och 939 personer i kö till seniorboende.

Inom funktionshindersomsorgen finns sex ej verkställda beslut om plats i gruppboende enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Därutöver köper nämnden platser i andra kommuner för några personer som på sikt kommer att behöva gruppboendep plats i Söderhamn. En ny gruppboende enligt LSS behöver skapas snarast.

Samtidigt krävs åtgärder för att möta ökade och förändrade behov avseende vård- och omsorgsboenden, varför nämnden ser över denna verksamhet i sin helhet utifrån de behov som identifieras. Nämnden arbetar för att utveckla vård- och omsorgsboendep latser av servicehustyp, eftersom denna boendetyp alltmer sällan motsvarar efterfrågan och behov. Andelen äldre som vill bo kvar i ordinärt boende och få sina behov tillgodosedda med hemtjänstinsatser ökar. De flesta som söker plats i vård- och omsorgsboende är personer med demens- eller multisjukdom. Det gör att anpassningsåtgärder och bemanningsökning krävs i befintliga vård- och omsorgsboenden. Samtidigt behövs ett nytt modernt vård- och omsorgsboende i gruppboendeform, anpassat för personer med demenssjukdom.

Sammantaget påverkar det ovan beskrivna ekonomin. Sedan några år har omvårdnadsnämnden haft negativ budgetavvikelse, vilket krävt omfattande åtgärder för att effektivisera och söka nå budget i balans. Även 2020 och framåt krävs omfattande åtgärder för att nå budget i balans samt hantera besparingskrav och tidigare underskott. Omvårdnadsnämnden har beslutat att ofrivilliga delade turer inom hemtjänst tas bort senast april 2020. Åtgärden beräknas medföra en kostnadsökning om 19 mkr år 2020 (25 mkr på helår).]

Nämndens arbete kopplat till kommunens fokusområden

Lärande – Vi möjliggör lärande och utveckling, så att fler kan försörja sig själva och känna stolthet och trygghet.

Önskade effekter:

- Högre utbildnings- och kunskapsnivå
- Fler går ut skolan med godkända betyg
- Fler i utbildning och arbete
- Kompetensförsörjning utifrån individens, företagens och arbetsmarknadens behov
- Kompetensförsörjning till kommunens organisation för en god samhällsservice
- Förbättrad samverkan
- Ökad delaktighet och engagemang
- Förbättrad folkhälsa

Uppföljning:

- [Medarbetarnas arbetsglädje, nöjsamhet och bekräftelse:
  - Utdrag ur enkätsvar om organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA).
  - Hållbart medarbetarengagemang (HME) per verksamhetsområde.
  - OF:s medarbetare rekommenderar kommunen som arbetsgivare (Kommunens medarbetarenkät)
  - OF:s medarbetare ser fram emot att gå till arbetet. (Medarbetarenkäten)
  - OF:s medarbetare tycker att arbetet känns meningsfullt. (Medarbetarenkäten)
- Kompetens/kompetensförsörjning:
  - Andel anställda per utbildningsnivå.
- Ej verkställda beslut om kontaktperson, medianväntetid.
- Personkontinuitet.]

Planerade aktiviteter och utvecklingsåtgärder:

[Omvårdnadsnämndens åtaganden:

- Utveckling av arbetssätt för att öka kundnytta och effektivitet inom omvårdnadsnämndens verksamhet.
- Kompetensutveckling samt åtgärder för att säkra framtida kompetensförsörjning inom omvårdnadsnämndens verksamheter.

Omvårdnadsförvaltningens aktiviteter och utvecklingsåtgärder:

- Utveckla ett sunt arbetsliv som leder till attraktivare arbetsplats och minskad sjukfrånvaro.
- Hitta mer flexibla scheman utifrån verksamhetens behov.
- Utveckla medarbetarnas delaktighet och ansvarstagande i verksamheten.
- Utveckla arbetssätt, rutiner och metoder som stödjer det rehabiliterande förhållningssättet.
- Utveckla demensvården.
- Utveckla barn- och anhörigperspektiv samt anhörigstöd.
- Öka personkontinuitet och delaktighet för kunderna.
- Utveckla användningen av välfärdsteknik.
- Utveckla förebyggande verksamhet i samverkan med civilsamhället och andra vårdgivare.
- Utveckla samarbetet i bemanningsfrågor.
- Förbättra introduktion för nyanställda.
- Utveckla och säkra systematisk kompetensutveckling.
- Utveckla ett systematiskt arbete med förbättringsåtgärder.
- Marknadsföra omvårdnadsförvaltningen som arbetsgivare.]

Växtkraft – Vi skapar tillväxt inom näringslivet och på arbetsmarknaden, så att företagsamheten växer och fler arbetstillfällen skapas.

Önskade effekter:

- Fler nöjda företag
- Fler företag
- Fler i arbete
- Fler Söderhamnare
- Förbättrad samverkan
- Ett större innanförskap
- Ökad egenförsörjning
- Högre skatteunderlag

Uppföljning:

- [Andel kunder med privata utförare.
- Kommunal medarbetarenkät samt förvaltningens enkät om organisatorisk och social arbetsmiljö.
- Sjukfrånvaro, korttidsfrånvaro och långtidsfrånvaro.]

Planerade aktiviteter och utvecklingsåtgärder:

[Omvårdnadsnämndens åtgärder:

- Goda förutsättningar för omvårdnadsnämndens medarbetare med ökad delaktighet och inflytande över verksamheten.
- Främjande av fler alternativa utförare inom omvårdnadsnämndens verksamheter.

Omvårdnadsförvaltningens aktiviteter och utvecklingsåtgärder:

- Lyfta goda exempel för att öka attraktiviteten att arbeta i Söderhamn.
- Arbeta aktivt för att öka utlandsfödda personers anställningsbarhet inom omvårdnadsförvaltningen.]

Goda livsmiljöer – Vi utvecklar levande, trygga och tillgängliga livsmiljöer, så att alla kan leva ett gott liv med god hälsa.

Önskade effekter:

- Attraktiva boendemiljöer i en levande landsbygd och utvecklad stadsmiljö
- Flyttkedjan sätts igång
- En god miljö för människa, djur och natur
- Ökat antal invånare
- Förbättrad samverkan
- Ett större innanförskap
- Stolta och trygga medborgare som är goda ambassadörer för Söderhamn
- Ökad framtidstro

Förbättrad folkhälsa

Uppföljning:

- [Antal ej verkställda beslut om bostad enligt SoL resp. LSS.
- Ej verkställda beslut om bostad enligt SoL resp. LSS, medianväntetid.
- Andel invånare 65+ med hemtjänst i relation till rikssnitt.
- Andel invånare 65+ med plats i vård- och omsorgsboende i relation till rikssnitt.
- Bemötande (Socialstyrelsens (SoS) brukarundersökning).
- Förtroende för personalen (SoS brukarundersökning).
- Känsla av trygghet (SoS brukarundersökning).]

Planerade aktiviteter och utvecklingsåtgärder:

[Omvårdnadsnämndens åtgärder:

- Utveckling av trygga och anpassade utemiljöer.
- Anpassade bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Omvårdnadsförvaltningens aktiviteter och utvecklingsåtgärder:

- Anpassa vård- och omsorgsboenden och bostäder med särskilt stöd och service till behov och efterfrågan.
- Påverka utvecklingen så att trygghetsbostäder och fler seniorbostäder skapas i ordinärt boende.
- Utveckla samverkan med andra förvaltningar och bolag.
- Bidra till ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.]

Uppdrag från kommunfullmäktige

Uppdrag: upphandla ett vård- och omsorgsboende i gruppboendeform i enlighet med de av omvårdnadsnämnden fastställda behoven.

[2017 påbörjades samarbete mellan kultur- och samhällsservice-, kommunstyrelse- och omvårdnadsförvaltningen kring att ta fram underlag för programhandling avseende ett modernt vård- och omsorgsboende anpassat till personer med demenssjukdom. I juni 2019 föreslog omvårdnadsnämnden kommunstyrelsen att under 2020 möjliggöra byggandet av ett nytt vård- och omsorgsboende i gruppboendeform med 30-40 platser, samt att ge kommunstyrelseförvaltningen i samarbete med omvårdnadsförvaltningen i uppdrag att återkomma med underlag för ställningstagande till driftsform för ett nytt vård- och omsorgsboende. Kommunstyrelsen beslutade enligt förslaget i september 2019. I oktober har kommunstyrelseförvaltningen föreslagit kommunstyrelsen att förlänga beredningstiden avseende utredning om driftsformen för ett framtida nytt vård- och omsorgsboende till kommunstyrelsens sammanträde i april 2020.]

Uppdrag: till omvårdnadsnämnden och kultur- och samhällsservicenämnden att ta fram underlag för byggandet av nytt LSS-boende.

[Omvårdnadsnämnden beslutade i oktober 2019 att ge kultur- och samhällsservice-nämndens tekniska avdelning i uppdrag att ta fram programhandlingar som underlag för att uppskatta kostnad för att skapa en ny gruppboende enligt LSS, genom ombyggnad av kommunal fastighet eller nybyggnation. Den uppskattade kostnaden ska utgöra underlag för omvårdnadsnämndens ställningstagande till att gå vidare med upphandling och byggnation.]

Nämndens övriga prioriterade områden och mål

Prioriterat område: Ekonomi

Önskade effekter:

[Omvårdnadsnämndens budget i balans med tilldelad budgetram.]

Uppföljning:

- [Budgetavvikelse.
- Andel kundtid inom hemtjänst (centrala resp. yttre kommundelar).
- Kostnad för äldreomsorg:
  - Kostnad per kund inom hemtjänst.
  - Kostnad per invånare för äldreomsorg.
  - Kostnad per invånare för hemtjänst.
  - Kostnad per invånare för vård- och omsorgsboende.
- Kostnad för sjukfrånvaro.
- Kostnad för köp från Bemanningenheten.
- Kostnad för köp från Bilpoolen.
- Kostnad för köp från kostavdelningen.
- Kostnad för köp från städavdelningen.
- Kostnad för köp av externa vårdplatser.
- Kostnad för köp av vårddygn på sjukhus.]

Planerade aktiviteter och utvecklingsåtgärder:

[Omvårdnadsförvaltningens aktiviteter och utvecklingsåtgärder:

- Höja medarbetarnas kunskap, insikt och möjlighet att ta ansvar för verksamhetens ekonomi.
- Förbättra budgetprocessen.]

Resurser

Personal

[Omvårdnadsnämnden har i nuläget 957 anställda medarbetare (916 årsarbetare). Total ackumulerad sjukfrånvaro är 10,36 procent för hela omvårdnadsförvaltningen (10,13 år 2018 och 10,09 år 2017). Sjuklönekostnad hittills i år är 5,6 mkr (2018 var kostnaden 8,6 mkr och 2017 var kostnaden 7,9 mkr).

	2020	2021	2022	2023
Antal medarbetare				
Antal årsarbetare				
Andel anställda kvinnor resp. män				

Andel omvårdnadspersonal med undersköterskeutbildning eller motsvarande.				
Andel omvårdnadspersonal med vårdbiträdesutbildning eller motsvarande.				
Ackumulerad sjukfrånvaro, hela förvaltningen				
Ackumulerad korttidssjukfrånvaro				
Ackumulerad långtidssjukfrånvaro				
Sjuklönekostnad mkr				
Andel tillsvidareanställda				
Andel anställda med 100 procents sysselsättningsgrad				
]				

Ekonomi & investeringar

Tabell ekonomi	Budget 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023
Intäkter, mkr	205,7			
Kostnader, mkr	-795,0			
Rambudget, mkr	-566,4	-558,2	-559,5	-560,9
Totalt åtgärdsbehov i budget, mkr	22,9	37,5	36,2	34,8

Under kommande fyra års period (2020 - 2023) kommer omvårdnadsnämnden ha en lägre budgetram än tidigare. Omvårdnadsnämnden har blivit tilldelad 6,0 mkr per år (3,0 mkr 2020) för att kunna driva ett nytt LSS-boende men samtidigt har det skett en generell besparing på 18,2 mkr per år (5,7 mkr 2020).

I nuvarande budget har de olika verksamheterna, förutom hemtjänsten, blivit tilldelade budget enligt samma förutsättningar som 2019 vilket innebär att med beräknad kostnadsnivå för 2020 - 2023 beräknas omvårdnadsnämnden ha en negativ budgetavvikelse på 131,4 mkr under kommande 4 år.

För hemtjänsten beräknas en kostnadsökning utifrån nuvarande nivå på ca 19 mkr inför 2020 där 18,6 mkr av dessa består av att ofrivilliga delade turer ej kommer användas från och med 1 april 2020. Från år 2021 och framåt ökar detta belopp till 25,0 mkr på grund av att det då beräknas på helår.

Då kommunfullmäktige, enligt budget 2020 - 2023, har gett kommunchefen i uppdrag att till våren 2020 återkomma med förslag på åtgärder för att nå budget i balans under 2022 och 2023 planerar omvårdnadsnämnden att genomföra åtgärder för att sänka kostnadsnivån enligt tilldelad budget.

Tabell pågående investeringsprojekt	Budget 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023
Investeringsbidrag mm., mkr				
Investeringsutgifter, mkr	-12,4			
Nettoinvestering, mkr	-12,4	-3,5		
Investeringsbudget, mkr	-12,5	-3,5		

För år 2020 – 2023 har omvårdnadsnämnden blivit tilldelad 14,5 mkr i investeringsbudget. 2,5 mkr av dessa består av investering i digitalisering och 12 mkr utav byggande av ett nytt LSS-boende samt ombyggnation av servicehus.

1,5 mkr kommer att ombudgeteras från tidigare år då installation av larmsystem på servicehus står klart under våren 2020 samt att ombyggnation av Tallmossens servicebostad är framflyttat till sommaren 2020.

Budgeterade åtgärder

För att sänka kostnadsnivån och kunna lägga nuvarande budget har omvårdnadsförvaltningen genomfört flera åtgärder. Det är ständigt ett fokus på att effektivisera verksamheten för att kunna använda personalresurserna på bästa sätt.

Hemtjänsten har varit det område där det har varit möjligt att införa fler digitala lösningar såsom tillsyn via kamera och nyckelfria lås.

När det gäller sjukfrånvaron har förvaltningen ett löpande arbete med olika projekt för minska ohälsan och få attraktivare arbetsplatser. Exempel på detta är hälsoprojektet 6-7-8 på hemtjänstområdet Humlan samt samarbetet med Försäkringskassan.

Budgeterad åtgärd: Tillsyn via kamera natt (hemtjänst)

Hemtjänstverksamheten planerar att installera fler kameror för att minska antalet fysiska besök under natten hos brukare.

	Budget 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023
Effekt, mkr	2,0	3,0	4,0	0

Budgeterad åtgärd: Tillsyn via kamera dag (hemtjänst)

Hemtjänstverksamheten planerar att installera fler kameror för att minska antalet fysiska besök dagtid hos brukare.

	Budget 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023
Effekt, mkr	1,3	1,3	1,3	1,3

Budgeterad åtgärd: Nyckelfri hemtjänst

Nyckelfri hemtjänst innebär att det är möjligt att låsa upp brukarnas dörrar med telefonen istället för med nyckel. Det innebär bland annat att hemtjänstpersonalen inte behöver åka och hämta en nyckelknippa för att låsa upp dörren till brukaren vid exempelvis larm. Idag är det "nyckelfritt" för hemtjänstens ytterområden, oktober 2019 beräknas det vara "nyckelfritt" för hela Söderhamns kommun.

	<i>Budget 2020</i>	<i>Budget 2021</i>	<i>Budget 2022</i>	<i>Budget 2023</i>
<i>Effekt, mkr</i>	<i>2,9</i>	<i>2,9</i>	<i>2,9</i>	<i>2,9</i>

Budgeterad åtgärd: Minska sjukfrånvaron

Förvaltningen arbetar med att minska sjukfrånvaron och målet är att den ska minskas med 1 %-enhet under 2019.

	<i>Budget 2020</i>	<i>Budget 2021</i>	<i>Budget 2022</i>	<i>Budget 2023</i>
<i>Effekt, mkr</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>	<i>1,0</i>